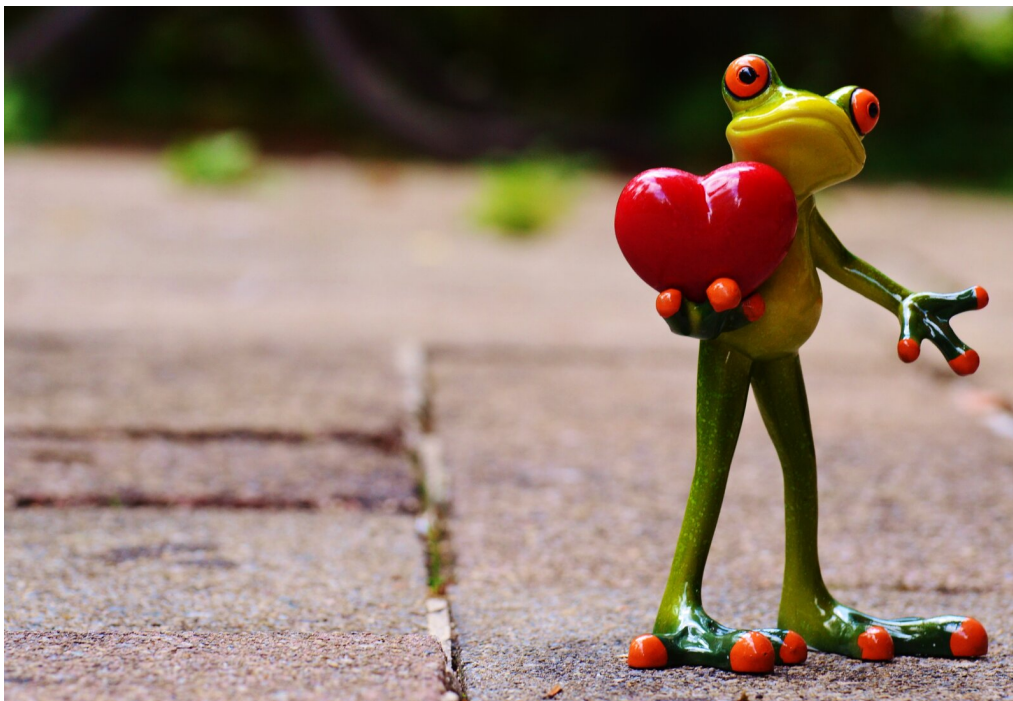

Urzekające rzęsy żaby Bożenki, czyli o rz i ż

Urzekające rzęsy żaby Bożenki, czyli o rz i ż

Żaba

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Poniżej lub w zeszycie wypisz z poniższych ciągów wyrazowych słowa z rz niewymiennym, których pisownię trzeba zapamiętać.

1. talerzmo lokalendarzstó łrzemień palec burzakąt masatchórz urząd (6),
2. nietoperz masazwierzęgumkazdarzeniesarnakorzeńdwaelementarzsto (5),
3. rzadko makrzęsabutrzeźbawęchtwarzszeptrzeczklatkarzetelnypawrzut (7),
4. rzekaosawęgorzgniewwierzchszynazorzabąkmierzchlatorzemiosłogłód (6).

Ćwiczenie 2

Wybierz po jednym słowie z każdego ciągu wyrazów z poprzedniego ćwiczenia i ułóż z nimi zdania. Zapisz je poniżej lub w zeszycie.

Ćwiczenie 3

Odgadnij na podstawie definicji nazwy roślin i zapisz je poprawnie z „rz” bądź „ż”.

Nazwa	Definicja
	Drzewo lub krzew szybko rosnący, o kwiatach zebranych w bazie, liściach lancetowatych lub eliptycznych. Nie obiecuj na niej gruszek.
	Kolczasty krzew o barwnych, pachnących kwiatach, uprawiany jako roślina ozdobna i ze względu na cenny olejek. Nie ma jej bez kolców.
	Roślina zielna powszechnie uprawiana ze względu na jadalne bulwy o skórcie białej, różowej, czerwonej lub fioletowej, mające dużą wartość dietetyczną i smakową. Wyśmienicie smakuje z serem i szczypiorkiem.
	Roślina zbożowa z rodziny traw, występująca w wielu gatunkach na obszarach tropikalnych i subtropikalnych, rośnie w wodzie. I w Paryżu nie robią go z owsa.
	Roślina z rodziny traw, jedno z najważniejszych zbóż chlebowych. Z niego chleb.
	Drzewo lub krzew mające suche owoce o zdrewniałej łupinie. Może być twardy do zgryzienia.
	Dwuletnia roślina uprawiana jako roślina warzywna i pastewna ze względu na jadalny, kulisty lub spłaszczony korzeń spichrzowy, bogaty w witaminę C. Można ją siać za uszami, kiedy jest tam brudno.
	Krzew o pędach okrytych kolcami, owocach jadalnych czarnych lub ciemnoczerwonych; występuje na brzegach lasów, przy drogach i na porębach. Przypomina malinę.

Ćwiczenie 4

Dopisz do podanych wyrazów słowa pokrewne, w których zachodzi wymiana „r” na „rz”.

- orli – (rzeczownik)
- lekarka – (rzeczownik)
- wiatr – (przymiotnik)
- jutro – (przymiotnik)
- chmura – (czasownik)
- wzór – (przymiotnik)
- wiara – (czasownik)
- para – (przymiotnik)
- pokora – (czasownik)
- otwór – (czasownik)
- góra – (przymiotnik)
- proporczyk – (rzeczownik)
- mądry – (rzeczownik)
- gorycz – (przymiotnik)

Ćwiczenie 5

Dopisz do podanych wyrazów wskazane formy wyrazów, w których zachodzi wymiana „r” na „rz”.

starca – (M. lp.)

karła – (M. lp.)

komar – (Ms. lp.)

futro – (Ms. lp.)

bazar – (Ms. lp.)

skóra – (Ms. lp.)

szyfr – (Ms. lp.)

biuro – (Ms. lp.)

kora – (Ms. lp.)

dziura – (Ms. lp.)

ster – (Ms. lp.)

wór – (Ms. lp.)

Ćwiczenie 6

Znajdź w słowniku ortograficznym po trzy wyrazy rozpoczynające się podanymi literami. Zapisz je poniżej lub w zeszycie.

- brz
- prz
- trz
- drz
- grz
- krz
- chrz
- wrz.

Ćwiczenie 7

Sprawdź w słowniku ortograficznym pisownię podanych wyrazów i zapisz je – poniżej lub w zeszycie – w kolejności alfabetycznej.

uj ęć, spoj ęć, wej ęć, zaj ęć, doj ęć , wyj ęć

Ćwiczenie 8

Uzupełnij podane związki frazeologiczne wyrazami z „rz” po „j”.

światło dzienne.

śmierci w oczy.

Zakochać się od pierwszego .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Pamiętaj!

Rz piszemy, gdy wymienia się na **r**, np. morze – morski.

Rz piszemy po spółgłoskach: **p, b, t, d, k, g, ch, j, w**,
np. przedmiot, brzoza, trzmiel, drzewo, krzew,
grzech, chrzest, zajrzyć, wrzask.

Wyjątki: **pszczoła, kształt, pszenica, bukszpan,**
wszyscy, piegża, gzęgźółka.

Pisownia wyrazów z rz

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ciekawostka

Gzęgźółka to ludowa nazwa kukulki.

Ćwiczenie 9

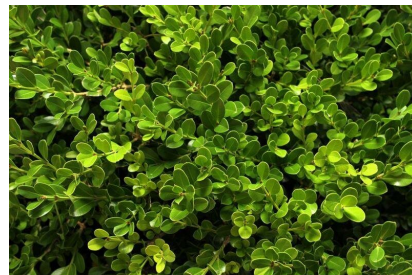
Dopasuj wyrazy do zdjęć.

bukspan

piegża

gzegzółka

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 10

Poniżej lub w zeszycie wypisz z podanych ciągów wyrazowych słowa z 'ż' niewymiennym, których pisownię trzeba zapamiętać.

1. kożuchsalastrăóżpióroszarżałukżmijakatspiżarniaimiębagażtabliczka (6),
2. ciężkilekkiwieżadołekgarażniebowążsąddrapieżnylewjeżtrzyżadaćsęk (7),
3. pożyczkatrawawróżbaratażurawmasłobandażchlebżebrogadkażydyręka (6),
4. żalplączjałmużnaskargałyżkaogonsmażyćplakatżukjodłachyżocytryna (6).

Pamiętaj!

Ż piszemy, gdy wymienia się na:

- **g** (książka – księga),
- **dz** (pieniężny – pieniądz),
- **h** (drużyna – dru**h**),
- **z** (maże – mazać),
- **ź** (mrożonka – mro**ź**ić),
- **s** (mężczyzna – mę**s**ki).

Ćwiczenie 11

Dopisz do podanych wyrazów takie słowa pokrewne, żeby zachodziła wymiana „ż”.

- może –
- ważyć –
- niższy –
- wstążka –
- papuzka –
- podróżnik –
- mrozę –
- potężny –
- rozek –
- Boże! –
- służyć –
- bliższy –
- książka –
- nóżka –
- dłużnik –
- grozę –
- mężny –
- pierozek –

Pamiętaj!

Ż piszemy zazwyczaj, jeśli wyraz zaczyna się sylabą: **ża-**, **żo-**, **żó-**, **żu-**, **ży-**.

Wyjątki: **rzadko**, **rzodkiewka**, **rzucać**, **Rzym**.

Spróbuj zapamiętać zdanie z wyjątkami:

Rzadko rzuca się rzodkiewkami w Rzymie.

Pisownia wyrazów z ż

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 12

Zapisz – poniżej lub w zeszycie – wyrazy, które powstaną z podanych sylab.

żar łok ży czek żył tą żar żół cik żu zny żo ty żu giel żo ża ba ży chwa ka dek żu żół ży
nierz lu to żółt żu czyć to na żół zja wik ża ko rek ża wa raw ży

Pamiętaj!

Ż piszemy po spółgłoskach: **r**, **l**, **ł**, np. rzeć, ulżyć, małż
i po **n** w wyrazach obcego pochodzenia, np. oranżada.

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 13

Zapisz poniżej odszyfrowane słowa.

LDGABŁJHD, BNCDMAFEJIK, BRIMAD, MAFNCB, LDGAISNPŁB, BOŁJKA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	ł	M	N	O	P	R
ż	o	k	a	c	y	ł	n	e	i	l	m	w	r	s	d	t	b

Ćwiczenie 14

Dopasuj odszyfrowane słowa z poprzedniego ćwiczenia do poniższych definicji.

- prokurator, czyli ten, kto w sądzie oskarża podejrzanego
- część ucha zewnętrznego, u ludzi ma kształt nieforemnej muszli
- pole po skoszeniu rosnących na nim zbóż, ściernisko
- ocieplenie w zimie powodujące topnienie śniegu
- dawniej: zajazd, w którym podróżni zatrzymywali się na nocleg
- mąż i żona

Ćwiczenie 15

Uzupełnij podany tekst, wstawiając odpowiednio „ż” lub „rz”.

U[]ekające []ęsy []aby Bo[]
enki

Ka[]dy wyobra[]a sobie, []e smoki
najchętniej po []erają g[]eczne i potulne owieczki.
W okolicach []migrodu []ył jednak smok G[]
ego [],

któremu mdła baraninka po prostu zb[]ydła.
Poprosił zap[]yżnionego nietope[]a o radę.
Ten odpowiedział zmianę diety: świe[]e o []echy,
ostre []odkiewki, []ytni chleb, a na deser []
abki.

G[]ego []uwie[]ył i wyruszył nazajut
[] w podró[] do []eszowa,
poniewa[]eszowskie []aby mają
najznakomitszy smak.

Rozej[]ał się po okolicznych bagnach, t[]cinach, łąkach
i zat[]ymał się na g[]askich mokradłach.

Ju[], ju[] miał []ucić się na najbli
[]ej skaczącą []ekotkę,
gdy nagle dost[]egł jej u[]ekające []ęsy,
kształtne usta i zgrabne nó[]ki.
Zrozumiał, []e pisane mu jest []ycie p[]y jej
boku.

Nieco strwo[]ona []abka Bo[]enka zadr
[]ała, ale p[]yjęła oświadczyńny
potę[]nego gada i po []egnała się ze swoimi mniej odwa
[]nymi towa[]yszkami.

Smok i [] abka wiedli potem [] ycie długie i szczęśliwe, bez bu
[] liwych zda [] eń.
Bo [] enka wprowadziła mał [] onkowi urozmaiconą dietę ja
[] ynową,
która zmieniła G [] ego [] a w po [] ądnego
jarosza.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 16

Podaj przykłady wyrazów z tekstu 'Urzekające rzęsy żaby Bożenki':